

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2013

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
170 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 70**

*Część I – 21 pkt
Część II – 49 pkt*

MOU-P1_1P-132

Ча́сть I – rozumienie czytanego tekstu

Прочитай статтю Олега Коцарева *Фантастична квартира або Чи бути українському музею літературної фантастики? Дай відповіді на поставлені запитання. Відповідай близько до тексту і лише власними словами, якщо у завданні не передбачено інше.*

1. У зовсім звичайному «хрущовському» будинку в київському районі Вітряні Гори є дуже незвичайна квартира. У буквальному сенсі фантастична: її господар, Юрій Шевела («в миру» він торгує дисками на книжковому ринку «Петрівка») зібрав тут, мабуть, найбільшу в Україні колекцію книжок фантастичного жанру. Тисячі видань різних років – від найновіших до раритетів – не просто стоять, ними користуються, поміж них щонеділі збирається товариство любителів фантастики і літератури взагалі.
2. – Усе почалося з того, що в дитинстві я «захворів» на фантастику – Єфремов, Толстой, Брагін, – розповідає Юрій. – Я намагався прочитати все доступне і недоступне, скуповував книжки, ходив на «балку»¹, почав спілкуватися з колекціонерами, їздити на збори любителів фантастики. Усе занотовував у блокнот, шукав критику, словом, поступово цілковито занурився в цей світ. Настільки, що з часом старі колекціонери почали передавати мені свої зібрання – тому що їхніх дітей це не цікавило, і вони боялися, щоб після них колекції не пропали...
3. Сьогодні практично вся квартира заставлена стелажми з книжками. Втім, серед них цілком зручно пересуватися, як у маленькому музейчику. Крім книжок, тут можна побачити різноманітні кумедні таблички і ще одну колекцію – пов'язану з космосом: світильники у вигляді ракет і літаючих тарілок, статуетки Гагаріна, мініатюрні місяцеходи тощо. А «стереже» все це німецька дерев'яна фігурка, що зображає чоловіка, який тримає купу книжок – одну в руках, ще кілька під пахвами й між ногами.
– Це «хранитель», – усміхається Юрій Шевела. – Ще я його називаю «книжковим хробаком».
4. Із часом у нього виникла ідея створити перший в Україні справжній музей фантастичної літератури. Такий, у якому були б не лише книжкові експонати, а й їхні електронні копії, що їх могли б замовляти відвідувачі. Ще один елемент потенційної діяльності музею – своя видавнича серія.
– Я знайшов одного бізнесмена, який зацікавився цією ідеєю. Та коли порахував, скільки все це може коштувати, то сказав, що «наші люди до цього ще не готові». Натомість виділив мені одне своє приміщення і запропонував збирати там дітей, так би мовити, прищеплювати їм любов до книжки.
5. Відтоді робота з дітьми, підлітками – постійне заняття колекціонера-фантаста. На жаль, у нашій країні сьогодні – це справа передусім одинаків-ентузіастів. Держава, суспільство, а в більшості випадків і батьки не можуть забезпечити маленькому громадянину щось понад вельми формалізовану освіту і певний матеріальний рівень (і то в кращому разі!).
– Це катастрофічна ситуація. Батьки не мають часу [...] займатися своїми дітьми, їхнім дозвіллям, вихованням. І багато хто з них «відфутболює» дітей до школи. [...]

¹ Балка – жаргонне: підпільний, чорний ринок.

6. Читання та обговорення книжок, прогулянки, туристичні походи – ось чим почали займатися в клубі «Ллоцман фантастики». Та за якийсь час бізнесмен-меценат втратив це приміщення. [...]
- Відтоді все розташовано тут, у квартирі. Сам я живу в іншій квартирі, а до цієї ходжу, майже як на роботу – ремонтую, облаштовую все, проводимо зустрічі. Звичайно, тепер не виходить так активно працювати з підлітками, але клуб продовжує функціонувати. Щонеділі сюди тепер ходять також науковці, поети, просто любителі фантастичної літератури, влітку й далі тривають туристичні походи: Юрій Шевела з друзями вже обійшли чимало куточків Криму, Житомирщини, правобережного Подніпров'я від Трипілля до Канева.
7. – А моя ідея музею трансформувалася. Тепер я бачу його як поєднання власне музею і підліткового клубу з різноманітними гуртками. При музеї обов'язково мусить бути робота з дітьми, без цього ніяк. А в нас, на жаль, багато хто не розуміє того, як важливо займатися дітьми, не полишати їх у цілковитій владі вулиці. Люди [...] не розуміють, що треба вкладатися не лише в короткострокові прибуткові проекти, а й вкладати в майбутнє.
- [...]
8. Але клуб-музей – не єдина мрія цієї людини. Він хоче організувати видання енциклопедії української фантастики. Тут не можна не зробити відступу про те, що навіть серед інтелігентної, начитаної публіки часто доводилося чути стереотип про те, що українська фантастика – явище фантомне, вичерпується парою авторів, а то й, що її зовсім немає. Усім, хто так вважає, варто завітати в Київ до Юрія Шевели й переконатися: навіть якщо зараховувати до української фантастики лише україномовні книжки, що є, в принципі, дискусійним питанням, то перед нами постає великий, цікавий і самобутній літературний пласт. Почитати українською в цьому жанрі є що.
9. Кому, як не йому, думати про енциклопедію української фантастики! Адже в цих творчих «нетрях» зібрано і матеріалізовано всю її історію. Від Сенченка до сьогодні: м'які пожовклі журнали та книжки 1920-х років із модерним оформленням, лаконічні томи шістдесятих-сімдесятих, розлогі полиці Олеса Бердника...
- Я не знаю, чому сьогодні так мало перевидають українську фантастику минулих років. Шукають нових авторів, а цікаві твори минулого залишаються малодоступними. І це тоді, коли спостерігається таке пожвавлення попиту на україномовну літературу всіх жанрів! Хоч уже потроху почали друкувати, наприклад, Миколу Трублаїні та Юрія Смолича, це позитивно. [...]
10. Отже, Юрій Шевела на Вітряних Горах продовжує збирати книжки і не зраджує своєї мрії про клуб-музей, енциклопедію. Продовжує працювати на Петрівці. І вже шукає спадкоємця для своїх книжкових скарбів, бо вважає, що такі колекції треба передавати не дітям (діти Юрія цікавляться не стільки фантастичною літературою, як геологією, і він не нав'язує їм своїх захоплень), а таким, як він, ентузіастам цієї справи. [...]

Олег Коцарев, *Фантастична квартира або Чи бути українському музею літературної фантастики?*

Газета День, №57, п'ятниця, 1 квітня 2011

<http://www.day.kiev.ua/207731#>

ЗАВДАННЯ**Завдання 1. (2 бали)**

Запиши синоніми до слів:

Кумедний –.....

Міркувати –.....

Завітати –.....

Принцип –.....

Завдання 2. (1 бал)

Як почалося захоплення автора фантастикою? (2 абзац)

.....

.....

.....

.....

Завдання 3. (1 бал)

Поясни вислів «пожвавлення попиту на україномовну літературу» (9 абзац).

.....

.....

.....

.....

Завдання 4. (1 бал)

На основі 5, 7 абзаців поясни ставлення Юрія Шевели до дітей.

.....

.....

.....

.....

Завдання 5. (2 бали)

У чому полягає незвичайна діяльність Юрія Шевели? Подай 4 приклади (3, 4, 6, 7 абзаци).

.....

.....

.....

.....

Завдання 6. (2 бали)

Беручи до уваги 6 і 7 абзаци, зазнач правильні відповіді
У клубі «Лоцман фантастики» можна:

- а) відвідувати різні гуртки
- б) подивитися музейні експонати
- в) обговорити прочитане, зустрітися з людьми культури
- г) влаштуватися на роботу.

Завдання 7. (2 бали)

Поясни, у чому полягає проблема виховання сучасної молодії людини? Подай 4 аргументи (5, 7 абзаци).

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 8. (2 бали)

Що таке енциклопедія? Назви 2 характерні риси (9 абзац).

.....

.....

.....

Завдання 9. (1 бал)

Визнач тезу 7 абзацу.

.....

.....

Завдання 10. (1 бал)

До якого стилю (підстилю) слід зарахувати цей текст? Зазнач правильну відповідь:

- а) науково-популярного
- б) розмовного
- в) публіцистичного
- г) офіційно-ділового

Завдання 11. (2 бали)

У контексті 4, 5, 6 абзаців поясни метафоричний вислів «прищеплювати їм [дітям] любов до книжки».

.....

.....

.....

.....

Завдання 12. (2 бали)

На основі всього тексту поясни, хто такий ентузіаст. Подай дві його характерні риси.

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 13. (2 бали)

На основі всього тексту опиши ставлення автора до Юрія Шевели. Подай 4 аргументи.

.....

.....

.....

.....

.....

Część II – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Тема 1: Порівняй мотив кохання у віршах Павла Тичини *О, панно Інно, панно Інно!* та Івана Франка *Чому являєшся мені*. Охарактеризуй мовні засоби у цих творах.

Павло Тичина

* * *

О, панно Інно, панно Інно!
Я – сам. Вікно. Сніги...
Сестру я Вашу так любив –
Дитинно, злотоцінно.
Любив? – Давно. Цвіли луги...
О, панно Інно, панно Інно,
Любові усміх квітне раз – ще й тлінно.
Сніги, сніги, сніги...

Я Ваші очі пам'ятаю,
Як музику, як спів.
Зимовий вечір. Тиша. Ми.
Я Вам чужий – я знаю.
А хтось кричить: ти рідну стрів!
І раптом – небо... шепіт гаю...
О ні, то очі Ваші. – Я ридаю.
Сестра чи Ви? – Любив...

1915

П. Тичина, * * * *О, панно Інно, Улюблені вірші про кохання*, Тернопіль 2007, с. 220.

Іван Франко

Чого являєшся мені

Чого являєшся мені
У сні?
Чого звертаєш ти до мене
Чудові очі ті ясні,
Сумні,
Немов криниці дно студене?
Чому уста твої німі?
Який докір, яке страждання,
Яке несповнене бажання
На них, мов зарево червоне,
Займається і знову тоне
У тьмі?

Чого являєшся мені
У сні?
В житті ти мною згордувала,
Моє ти серце надірвала,
Із нього визвала одні
Оті ридання голосні –
Пісні.
В життю мене ти й знать не знаєш,
Ідеш по вулиці – минаєш,
Вклонюся – навіть не зирнеш
І головою не кивнеш,
Хоч знаєш, знаєш, добре знаєш,
Як я люблю тебе без тям,
Як мучусь довгими ночами
І як літа вже за літами
Свій біль, свій жаль, свої пісні
У серці здавлюю на дні.

О ні!
Являйся, зіронько, мені!
Хоч в сні!
В життю мені весь вік тужити –
Не жити.
Так най те серце, що в турботі,
Неначе перла у болоті,
Марніє, в'яне, засиха, –
Хоч в сні на вид твій оживає,
Хоч в жалощах живіше грає,
По-людськи вільно віддиха,
І того дива золотого
Зазнає, щастя молодого,
Бажаного, страшного того
Гріха!

Тема 2: На основі наведених фрагментів *Енеїди* Івана Котляревського проаналізуй мотив мандрівки Енея по потойбічних світах. Зверни увагу на способи зображення потойбічних світів.

Іван Котляревський

Енеїда
(фрагменти)

[...] Тепер Еней убрався в пекло,
Прийшов зовсім на інший світ;
Там все поблідло і поблекло,
Нема ні місяця, ні звезд,
Там тільки тумани великі,
Там чутні жалобні крики,
Там мука грішним не мала,
Еней з Сівіллою гляділи,
Якії муки тут терпіли,
Якая кара всім була.

Смола там в пеклі клекотіла
І грілася все в казанах,
Живиця, сірка, нефть кипіла;
Палав огонь, великий страх!
В смолі сій грішники сиділи
І на огні пеклись, горіли,
Хто, як, за віщо заслужив.
Пером не можна написати,
Не можна і в казках сказати,
Яких було багацько див!

[...] Всім старшинам тут без розбору,
Панам, підпанкам і слугам
Давали в пеклі добру хльору,
Всім по заслuzі, як котам.
Тут всякїї були цехмістри,
І ратмани, і бургомістри,
Судді, підсудки, писарі,
Які по правді не судили,
Та тільки грошики лупили
І одбирали хабарі.

[...] Батьки, які синів не вчили,
А гладили по головах,
І тільки знай, що їх хвалили,
Кипіли в нефті в казанах;
Що через їх синки в ледащо
Пустилися, пішли в нінащо,
А послі чубили батьків
І всею силою бажали,

Батьки щоб швидше умирали,
Щоб їм прийнятись до замків.

[...] Там всі невірні і християне,
Були пани і мужики,
Була тут шляхта і мішане,
І молоді, і старики;
Були багаті і убогі,
Прямі були і кривоногі,
Були видющі і сліпі,
Були і штатські, і воєнні,
Були і панські, і казенні,
Були миряни і попи.

[...] Були там чесні пустомолки,
Що знали весь святий закон,
Молилися без остановки
І били сот по п'ять поклон,
Як в церкві між людьми стояли
І головами все хитали;
Як же були на самоті,
То молитовники ховали,
Казились, бігали, скакали
І гірше дещо в темноті.

[...] От тут-то душі ликовали,
Що праведно в миру живали,
Еней і сих тут навіщав.
Сиділи, руки поскладавши,
Для них все празники були;
Люльки курили, полягавши,
Або горілочку пили,
Не тютюнкову і не пінну,
Но третьопробну, перегінну,
Настояную на бодян;
Під челюстями запікану,
І з ганусом, і до калгану,
В ній був і перець, і шафран.

[...] Велике тут було роздолля
Тому, хто праведно живе,

Так, як велике безголов'я
Тому, хто грішну жизнь веде;
Хто мав к чому яку охоту,
Тут утішався тим до поту;
Тут чистий був розгардіяш:
Лежи, спи, їж, пий, веселися,
Кричи, мовчи, співай, крутись,
Рубайсь—так і дадуть палаш.

Ні чванились, ні величались,
Ніхто не знав тут мудровать,
Крий боже, щоб не догадались
Брат з брата в чім покепковать;
Ні сердилися, ні гнівилися,
Ні лаялися і не билися,
А всі жили тут люб'язно;
Тут всякий гласно женихався,
Ревливих ябед не боявся,
Було вобщє все заодно.

[...] «Не думай, що були чиновні,—
Сивилла сей дала одвіт,—
Або що грошей скрині повні,
Або в яких товстий живіт;
Не ті се, що в цвітних жупанах,
В кармазинах або сап'янах;
Не ті ж, що з книгами в руках,
Не рицарі, не розбишаки;
Не ті се, що кричать «і паки»,
Не ті, що в золотих шапках.

Се бідні нищі, навіжені,
Що дурнями зчисляли їх,
Старці, хромі, сліпорожденні,
З яких був людський глум і сміх:
Се, що з порожніми сумками
Жили голодні під тинами,
Собак дражнили по дворах;
Се ті, що біг дасть полупали,
Се ті, яких випроводжали
В потилицю і по плечах.

Се вдови бідні, безпомощні,
Яким приюту не було;
Се діви чесні, непорочні.
Яким спідниці не було:
Се, що без родичів остались...
І сиротами називались,
А послі вбгались і в оклад;
Се, що проценту не лупили,

Що людям помагать любили,
Хто чим багат, то тим і рад.

Тут также старшина правдива,—
Бувають всякі пани;
Но тільки трохи сього дива,
Не квапляться на се вони!
Бувають військові, значкові,
І сотники, і бунчукові,
Які правдиву жизнь вели;
Тут люде всякого завіту,
По білому єсть кілько світу,
Которі праведно жили».

Котляревський І., *Енеїда*, [w:] Idem,
Повне зібрання творів, Київ 1969, s. 96-100, 108-110.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)